

عنوان تحقیق: چگونگی استفاده از تکنالوجی معلوماتی در بخش های آموزشی و تحقیقاتی در پوهنتون های افغانستان

محقق: پوهنیار محمد ابراهیم شهرستانی

خلاصه

پدیده تکنالوژی معلوماتی به طور چشم گیری در حال رشد است. اهمیت استفاده از تکنالوژی معلوماتی در پوهنتون ها و نهادهای آموزشی کشور هر روز برجسته تر شده و این امر نهاد های آموزشی را بر آن می دارد تا رهنمود های موثری را برای استفاده بهتر از تکنالوژی معلوماتی تهیه کرده و مطابق آن عمل کنند.

استفاده از تکنالوژی معلوماتی در موسسات تحصیلات عالی افغانستان تاکنون مورد ارزیابی دقیق و موشکافانه قرار نگرفته و بنا بر این، در این تحقیق در درجه اول، نارسایی های استفاده از تکنالوژی معلوماتی در نهادهای تحصیلات عالی افغانستان مشخص شده و در درجه دوم راه حل های منطقی و مبتنی بر معیار های تحقیقاتی برای حل مشکلات و چالش های استفاده از این تکنالوژی ارائه می گردیده. بر آورده شدن این دو هدف به جامعه علمی و اکادمیک ما کمک می کند که به ضرورت و اهمیت استفاده علمی از تکنالوژی معلوماتی پی برده و به آن به دید علمی و اکادمیک نگاه کند. این نوع دید علمی به جامعه اکادمیک ما کمک می کند که کیفیت آموزشی و اداری خود را بهبود بخشیده، ارتباطات علمی خود را ارتقاء داده و مدیریت وقت و زمان را به بهترین وجه انجام دهد.

در این تحقیق جمعیت مورد هدف تمام پوهنتون های دولتی افغانستان و جمعیت مورد مطالعه 10 پوهنتون (بلخ، هرات، کابل، طبی کابل، تعلیم و تربیه کابل، پولیتخنیک کابل، بامیان، البیرونی، ننگرهار و قندهار) میباشد که در هر پوهنتون مدیریت محصلان و مدیریت آیتی بطوری کامل (Consensus) از طریق پرسشنامه مورد سوال قرار گرفته است، و در مورد استادان و محصلین از نمونه گیری (convenience sampling) جهت جمع آوری معلومات استفاده گردیده است. در مجموع 750 محصل و 390 استاد به پرسشنامه ها جواب دادند. سیستم های معلوماتی و زیر ساختار های تکنالوژی معلوماتی از نزدیک مشاهده گردیده است، عدم تمایل استادانی که مورد تحقیق قرار گرفته بودند و نگرانی از ارزیابی وزارت تحصیلات عالی در زمینه توانایی های آنها، از محدودیت های این تحقیق بود. اطلاعات جمع آوری شده به روش توصیفی تجزیه و تحلیل شده است.

نتایج حاصله قرار ذیل خلاصه میشود: میزان رضایت استادان از خدمات تکنالوژی معلوماتی به طور اوسط 43 فیصد میباشد، بطور اوسط 54 فیصد استادان به دلیل عدم وجود پروجکتور در پوهنتون شکایت دارند. استفاده از تکنالوژی معلوماتی در بخش اداره امور محصلان به شکل موثر و کار آمد صورت نمی گیرد و در پوهنتون هایی که سیستم HEMIS¹ تطبیق گردیده مشکلات کندی سرعت انترنیت، عدم رسیده گی به مشکلات تخنیکی، کمبود افراد تخنیکی از جمله چالش های فرا راه این سیستم می باشد. میزان استفاده استادان از ژورنال های علمی به طور اوسط 30% فیصد است. 25 فیصد استادان گفته اند که از پروگرام های آموزشی تحقیق بی بهره مند شده اند. میزان استفاده استادان از انترنیت برای حل مشکلات علمی شان به طور اوسط 89 فیصد دریافت شد. استفاده استادان از پروجکتور از دید محصلین به طور اوسط 49 فیصد میباشد، میزان معرفی سایت های انترنیتی مرجع توسط استادان به محصلین به طور اوسط 27 فیصد دریافت گردیده. محصلین جهت حل تمرینات درسی شان به طور اوسط 53 فیصد از انترنیت استفاده میکنند. در مجموع به اساس معیارات متعدد پوهنتون های بلخ، هرات، کابل و پولی تخنیک کابل در وضعیت بهتری قرار دارد و پوهنتون های طبی کابل، تعلیم و تربیه کابل، قندهار و ننگرهار از وضعیت متوسط برخوردار میباشد اما پوهنتون های بامیان و البیرونی در وضعیت مطلوب نمی باشد.

برای استفاده کار آمد از تکنالوژی معلوماتی برای بهبود تدریس و مدرن ساختن نظام آموزشی، نیاز است که هر پوهنتون یک پلان انکشافی جامع را در این بخش تنظیم و عملی نماید که ممکن است شامل اقدامات ذیل باشد: تامین ارتباط با خدمات انترنت سریعتر، تدویر کورس های داخل خدمت جهت استفاده موثر از انترنت توسط استادان دیپارتمنت کمپیوتر ساینس هر پوهنتون برای سایر استادان، درج مضمون استفاده از انترنت در نصاب درسی محصلین، معرفی وب سایت های علمی معتبر در ساحات مربوطه با آدرس های آن

¹ Higher Education Management Information System

بشکل رسمی توسط پوهنحي ها به استادان و محصلين تدوير کنفرانس هاي هفته وار يا ماهوار در رشته هاي مختلف جهت معرفي مقالات تحقيقي جديد که از طريق وب سايت قابل دسترس است، اطلاع يابي از پيشرفت هاي جديد و آشنايي با روش هاي متداول تحقيق، استخدام پرسونل مسلکي در ساحه تکنالوژی معلوماتی جهت رفع بموقع مشکلات حاصله از آن ، ارزيابي وضعيت استفاده از تکنالوژی معلوماتی توسط هر پوهنتون بشکل مستمر جهت کشف نقاط ضعف و اصلاح به موقع آن .